NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 5. marca 1853. *List 19.*

Deželni poglavar g. grof Chorinsky je 2. dan t. m. sledeče na znanje dal:

Prebivavcam

Krajnske dežele in poglavitnega mesta Ljubljane.

Od tukaj k najvišjemu dvoru na Dunaj odšli poslanci odbora Krajnskih stanov, Ljubljanskega mesta in tukajšne kupčijske odbornice so bili 28. februarja t. l. tako srečni, od Njih c. k. visokosti, presvitlega gospoda nadvojvoda Franca Karla posebej sprejeti biti.

Potem, ko so poslanci čutljeje neizrečene groze nad ostudnim napadom na posvečeno osebo Njih c. k. apostoljskega veličanstva, kakor tudi čutljeje preserčnega veselja, da je božja previdnost od njega toliko nevarnost milostljivo odvernila, v imenu dežele in nje poglavitnega mesta naznanili, jim je Njih c. k. visokost naslednji blagomili odgovor dati blagovolil:

„Gospodje! prav serčno se Vam zahvalim za to ponavljeno znaminje vdanosti, ktero v imenu odbora Krajnskih stanov, Ljubljanskega mesta in ondašnje kupčijske odbornice za Njih veličanstvo, cesarja izgovorite; to mu bom jez z resničnim veseljem gotovo naznanil. Vaša dežela in njeno poglavitno mesto ste že od nekdaj nepremakljivo zvestobo in vdanost do presvitlega cesarja hranile, in naš cesarski Gospod bo tedaj naznanjenje téh čutljejev toliko milostljiviši sprejel, ker je prepričan, da so resnični in iz gorečih serc. S hvaležnostjo za odvernjeno nevarnost se hočemo v priserčni molitvi k Bogu zjediniti, da nam bo, kakor zvesto upamo, prav kmali veselje osnovano, svojega cesarskega Gospoda zopet pri čverstem zdravju viditi.“

Njih c. k. visokost je potem blagovolil, se s posameznimi poslanci prav prijazno pogovarjati in jih z za Krajnsko deželo in nje prebivavce prav milostljivimi besedami spustiti.

Ko to s tem na znanje dam, sim popolnoma prepričan, da bo posebna milost, s ktero je Nj. c. k. visokost nepremakljive zvestobe in vdanosti Krajnske dežele in Krajncov opomnil, v sercih vsih veselje in hvaležnost zbudila in jih vnovič krepko spodbodla, ta časti polni spomin, ki so si ga z dosadanjo zvestobo in vdanostjo do Njegovega veličanstva, našega premilostljivega cesarja in do vse presvitle cesarske rodovíne pridobili, še dalje vsaki čas in v vsaki priložnosti z miseljo, besedo in djanjem ohraniti.

Kmetijske in druge skušnje.

(*Če si hočeš persténo posodo za terpež napraviti*) namaži jo še novo od zvunaj s kakošnim redkim ilam enekrat, pusti jo potem, da se dobro posuší, potem jo z lanénim oljem namaži tako, da se ga do dobriga navzame. Potem ti bo terdna, kakor da bi bila iz železa.

(*Škodljivost slabiga vremena za živino*). Kako koristno je živini, da je pod streho, in kako ji slabo vreme škodje, se vidi iz naslednje skušnje, ki so jo na Angleškim napravili. Angleži so namreč 200 ovác v dvé enaki čedi razdelili. Pervih sto so v ovčjak zaperli, kjer so imele tudi kerme dovelj, in dobila je vsaka ovca na dan 21 funtov repe. Druzih sto so pustili pa pod milim nebam, kjer so imele tudi kerme na zbero, in kjer je vsaka na dan po 25 funtov repe dobila. Potem ko so ovce na to vižo delj časa v ovčjaku in pod milim nebam redili, so ovcé obedveh čed vagali, in pokazalo se je, da so bile iz ovčjaka ena k drugi po 3 funte težji od unih, ki so se pod milim nebam redile, akoravno so té skoraj peti del več piče požerle, kakor une v ovčjaku.

(*Stenice pregnati*) vzemi, ako so se ti stenice v hiši zaplodile, toliko apna, kolikor ga za pobeljenje stanic potrebuješ, osôli za dôbro s soljo in pobéli ž njim svojo staníco, potem ti bodo merčesi prešli.

Koristnost solí za živino.

Da živina povsod le malo solí dobí, je pač velika nemarnost, saj po večjih kmetijah bi se obilniši klaji pridjati imela. Sol je živini tako potrebna kot človeku, ona oživí prebavljanje in drugo klajo oslajša, in pripomore, da živina rada pije, kar je posebno za molzne krave koristno, da več in boljšiga mleka dajó. Po zavžiti soli se živina redí, da je kaj, ima loj in meso boljšiga okusa; sol vpreženo živino oživlja, in serčnejši in močnejši storí. Neprecenljive koristi je pa za pitano živino, molzne krave, ovcé, prešiče, teleta in konje.

Koliko solí se mora pa enimu živinčetu dati? Na odrašenega človeka se rajta na leto sploh 10 funtov solí, ker je pa krava na priliko šestkrat težji od človeka, bi se ji je moglo na leto 60 funtov dati. Na Angleškim dajejo pitani živini še celò po 100, ovci pa po 10 funtov solí. Gotovo po ti meri se ne bodo naši kmetovavci ravnali! Tudi naša živina bo ž manjši mero zadovoljna; če jo pa manj, kakor četertin funta na teden, to je, 13 funtov na leto, doletí, je to res premalo.

Sol je v naslednjih primerljejih živini posebno koristna:

1. Kader se ji teško prebavljiva piča, namreč slama poklada.

2. Kader so deli živinčeta za prebavo sploh po poprejšni klaji oslabeli, in če se jim jame druge klaje pokladati, namreč če se ji je poprej frišna detelja pokladala, zdaj se ji pa slama poklada.

3. Pri pitanji, ker se živinčetu več klaje poklada, kakor je sicer za živež potrebuje.

4. Posebno pa takrat, kader se v slabih letinah spridena klaja kermi, po kteri se škodljivi soki v živinčetu zaplodijo, kar se nar večkrat po suhi klaji primeri. Če se pa živini pogostoma solí daje, naj bo še tako slaba piča, jo bo ložej prebavila in se bolezni obvarovala. Posebno koristna je sol molznim kravam, toraj jo Švajcarji, pervi živinorejci, svojim govedam prav pogostoma dajejo. Pri njih naslednji stari prigovor veljá:

Od eniga funta solí
Se funt masla dobí —

kteriga tudi našem, posebno večim gospodarjem v prevdark prav živo priporočimo.

Železne plošе za pokrivanje.

Napraviti se dajo plošе iz litiga železa, kterih vsaka naj blizo $2^1/_4$ funtov vaga in natanjko polovíco štirjaškiga čevlja obseže ali krije. Ako je tedaj treba pohištvo, ktero je na priliko 50 čevljev dolgo in 38 čevljev široko, z žganimi ilovnimi strešniki pokriti, in ker je podstrehje (rušt) po navadi postavljeno bilo, bo letó z vsim potrebnim in z nabitimi letvami vred okoli 400 gold. veljalo.

Za pokrivanje je treba 10.000 strešnikov (po 1000 strešnih opék 20 gold.) je 200 gold.; za postrehje kriti in zamazati 50 gold.; za ene 3 čevlje široke bakrene strešne škarje (Dachschere) 150 gold., naredí vkup 800 gold.

Če se pa postrehje za pokrivanje s plošami iz litiga železa sostavi, zná tesarsko delo, s potrebnim lesam vred, morebiti tudi 400 gold. veljati; za pokrivanje te strehe (če nje vogel je 27 stopnic nagnjen) je 4400 ploš (ena po 20 krajcerjev) potrebnih, kar 1466 gold. 40 kr. naredí; stroški pokrivanja so 25 gold.; bakrene škarje na koncu strehe pri tem niso potrebne, če se torej za namazitev s firnežem u račun vzame še 55 gold., je vsiga skup 1946 gold. 40 kr.

Po tem takim se vidi, kakor da bi pokrivanje z železnimi plošami veliko več veljalo, kakor pokritev z navadnimi strešniki; temu pa ni taka. Kajti, če se pomisli, da pokritev z železnimi plošami nikoli popravljanja ne potrebuje, popravljanje opekne strehe pa o 6 letih nar manj 300 gold. veljá, je u 23 letih vès znesek poplačan in povernjen, in razun tega ima gospodar še notranjo vrednost železnih ploš, ktera nar manj še četertino nakupne cene, to je, blizo 400 gold. znese, poverh.

Dalje, 4 ilovni strešniki, kteri 1 štirjašk čevelj krijejo, vagajo suhi 15, kader so premočeni, pa 20 funtov. Podstrehje tedaj, ktero je s 10.000 ilovnimi strešniki krito, u pervim primerljeju nese 375 centov, u drugim 500 centov težíne! Naproti 2 železni ploši, ktere tudi 1 štirjašk čevelj krijete, vagate pa le 4 funte in 17 lotov, tedaj postrehje pri tem pokrivanju še ne 100 centov težíne nositi nima, torej le četertinko tiste teže, ktero opekni rušt nositi je primoran.

Gotovo je tedaj in očividno, da pokrivanje z železnimi plošami se bolj priklada in bolj poplača, kakor navadno z ilovnimi strešniki, ker:

1. bolj dolgo terpí,

2. hišno zidovje manj obtežuje,

3. če se njegova terpežnost u račun vzame, tudi veliko cenejši pride, torej

4. pri takim pokrivanju z železam se veliko veliko prihrani.

Zgodovinski pomenki.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Muhar [1]) navodi v svoji dogodivščini Štajarske iz Muratorita božanstvo „Jaribol“. Beseda „Jar“, „Jaro“ pomeni v slovenskem jezíku toliko kot: zmladletje, sprotletje, mladoletje, zato jaro žito, jari ječmen se veli tisto žito, ktero se je v zmladletku sejalo. V Sanskritu se veli jaran, jarni, letošnji [2]). V pomenu „leto, annus“ je beseda jar se tudi pri starih Slovencih rabila, ker po učenem jezikoslovcu in historiku Waceradu [3]) so stari Slavjani leto z zmladoletjem začeli, toraj se še velikonočni čas, kteri v sprotletje pade, pri štajerskih Slovencih tudi „letnice“ veli. Saxo Grammaticus [4]) in pisatelji imenitnosti škofov Bamberških [5]) rečejo: da je Svatovit severno-slavenski bog solnca in svetlobe imel priime Jarovit (der Sommergott). Kakor Indianci, tako so tudi stari Slovenci začetek novega leta veselo posvečevali in stavljenje maj še opomeni dnešnji den na stari praznik [6]). Beseda Jar je tedaj ni samo filologička, temoč tudi, kakor smo gori vidili, historička in mitologička. Ravno tako beseda „bol“, der Schmerz; boleti, schmerzen, krank sein, in bol-ezen, Krankheit, je čistoslovenska. Ker pa je nasledek bolesti: zdihovanje, stokanje; latinsko: gemo, gemere, gemui, tako je Anigemius ni druga kakor prestavljeni Jaribol, duh varh proti bolezni u jarem-u zmladletju. Da je Cele ni zdravo mesto in da posebno u zmladletku in poletu, ker Savina iz svojega rečišča rada stopi, pogosto merzlica vlada, je verojetno, da je Jaribol bil časten kot varh (Genius) pred sprotletno boleznijo [7]). Meni zdaj še ostane dokazati, da so stari Slavjani duhe, varhe proti boleznim častili. Mesto mene dam govoriti nar bolje izverstnega slovanskoga mitologa dr. Hanuš-a: „Es war dem Slaven nicht genug die ganze Natur zu beleben, und überall theils Symbole, theils wirkliche Naturgeister zu sehen, seine Fantasie erschuf sich selbst eigene Gebilde, indem er seine physischen Zustände, zum Beispiel Krankheiten, personifizirte, und diese Personificationen dann um sich leben und wirken liess. Diese Personificationen gehen im Fortlauf ihrer Reihenfolge auf der einen Seite in die Naturgeister, auf der andern in förmliche Gespenster über. Zu den Personificationen, welche in die Naturgeister übergehen, gehören vor allem jene der Krankheiten, und insbesondere die Pestjungfrau, Powietrze, Džuma, Homen, Smertnica u. s. w.“ [8]) Vsaki Slovenec pozna povesti od kuge, in ni treba mi jih sem postavljati. Posebno bogati takšnih povest so Rusini [9]). Meni zdaj druzega ne ostane, kakor neverne še prepričati, da so stari Slovenci svoje bogove v la-

[1]) Muchar Gesch. der Steierm. I. 409. — [2]) Paralléle de langues de l' Europe et de l' Inde comparées entre elles et à langue Sanscrite par F. G. Eichhoff pag. 239. — [3]) Wacerad pri Hanušu pag. 268. — [4]) Sax. Gramm. XIV. pag. 321. — [5]) Scriptores rerum episc. Bamberg. Frankfurt 1718 pag. 595. — [6]) v. Hammer Wiener Jahrb. der Literatur 1818 III. pag. 152. Dr. Hanuš l. c. 191. — [7]) Da je imé Jar indoslavensko in staro staro pričajo historička imena Jaromir Jaroslav (v. Sternberg), dalje toliko imén slovenskih obitelj Jarič, Jarnevíč, Jarin, Jarko itd. — [8]) Dr. Hanuš Wiss. der slav. Mitth. pag. 321 u. 322. — [9]) Woycicki Klechdy pag. 51 etc.

tinsko prestavljali (ali sami radi, ali pa po sili) in za dokaz jim samo sem postavimo en rimsk napis:

C. GAVILIVS. PECVLIARIS. V. F.
SIBI. ET IVLIAE TERTVLLAE
H. M. H. N. S.

(Gruter pag. 787 nro. 1. In urbe S. Andreae in valle Lavantina).

Tukaj vidimo slovenskega Gavila (od staroslovenske besede „gav“, novoslovensko „gov“, pecus, das Rind, odtodar gav-edina, das Rindfleisch, in gav-edo ali novoslov. govedo, govedina, pa tudi gav in gavedina se čuje v ustih naroda Slovenskega, posebno na Pohorju) v latinskega Peculiaris prestavljenega. Da je končavka *il* lastna slov. imenam nas učí skušnja. Čehi imajo Sušil, Viskočil, Budil, mi na Štajeri okoli Šavnice, kjer *l* kot *a* na koncu izgovarjamo: Sušia, Budia, Kosia itd. Jaz mislim, da Keltomani morajo pri tem edinem kamnu obmolkniti, in spoznati, da je Norikum in Panonia stara domovina Slovencev in da so že o času Rimljanov tukaj stanovali, ne pa v 6. ali 7. stoletju po Kristusovem rojstvu v te pokrajine prišli. Tudi odzdaj naj nobeden več ne govorí od samo rimskih starín in rimskih spomenikov v Noriku in Panonii, temoč naj pravično pridavek „slovenski“ pristavi.

Nekaj od Navporta in Ljubljane.

Od Verhnike. V prepiru za Ljubljano je bila tudi Verhnika imenovana, in sicer od dvoje straní, zavoljo starih in novih imén. Naj v pojasnjenje besed tudi jez nekaj dostavim, kakor s krajem bolj znan. Za stari Nauportus prav piše g. Hohenwart, da se brez prič na mesto sedanje Verhnike stavi. Znamnja starega zidovja se namreč ne najdejo na levem bregu Ljubljanice pri sedanji veliki cesti; ampak na desnem bregu Ljubljanice, od sedanjega terga čez vodo, na Virskem polji je star zid pod zemljo čutiti. Kadar namreč ondi orjejo, morajo dobro paziti, da z drevesam pregloboko ne pridejo; tudi se ondi večkrat stare opeke lastne podobe najdejo, namreč na pol okrogle. Tudi se včasih zadene na stare denarje; pred malo leti je dekle našlo zlat rimsk denar, za kterega je prijatel starin v Ljubljani pet goldinarjev plačal. Blizo kraja, kjer se sedaj blago iz ladij sklada, se ob času majhine vode še starih kolov versta kaže, od kterih sodijo, da bi utegnili ostanek starega mosta biti. Ako je imé Nauportus iz slovenšine posneto, morebiti da je njegova korenina še dan današnji živa. Kraj, kjer Ljubljanica izvira, se pravi Virje; vas, ktera je precej spodej in blizo mesta starega Nauporta, je Vird ali Vèrd. Zdaj sicer pravijo: v Virdu, kdaj so utegnili rečí: na Virdu; ta kraj pa je po vsaki poti zadosti star, ustanovilno pismo Bistriškega samostana od l. 1260 že govorí od sedem zemljiš v kraji Verde. Ravno tako star kraj so tudi Mirke med malo in veliko Ljubljanico; ime Mirke, enako Ljubljanskemu Mirju, na staro zidanje kaže. Rimljani so se gotovo v tej strani bolj močno zaterdili zavoljo napadov bližnjih narodov; stari ajdovski zid, kterega sled se v hribih za Verhniko od Zaplane čez veliko cesto proti Rakitni in Cerknici vleče, je pred ko ne ostanek rimskega dela.

Za novo imé Ljubljanskega mesta so tudi pri Verhniki sledú iskali, zlasti v bolj kratkim imenu Lubíje (Lubíja pravijo, ne Lubja ali Lobja; nad glasnico i je udár). Ker izvirki Ljubljanice niso drugej toliko znani, naj jih bolj posebej imenujem. Nekteri manjši izvirki so namreč na severni, ali ko od Ljubljane prideš, na desni strani od velike ceste. Nar večji je potok, ki za cerkvijo s. Pavla pri Kožuhovem malnu izvira; manjši je drug potok, ki pod hribam s. Trojice iz zemlje teče; izvirek Bela pa, v globoki dolini pod Idersko cesto, le ob svojih časih vodo dajè, kadar se namreč vreme spremeniti hoče. Poglavitni izvirki pa so na južni ali na levi strani od velike ceste. Pervi je mala Ljubljanica ali Močilnik; drugi poglavitni med gerdim pečevjem je prava ali velika Ljubljanica; in tretji spet manjši je Lubíja.

Ti trije izvirki so na Frajerjevi mapi zaznamovani, samo da je Lobja napak pisana; unih treh pa na tej mapi ni viditi, zaznamovani so vender na Lošanovi mapi. Razun Lubije, ktera nižji pod Verhniko v Ljubljanico pride, se drugi potoki že med Verhniko in Virdam stekajo. Kar imé Ljubljane zadene — naj že bo iz korenine Ljub, Lob ali Léb — izpeljava te besede ni tako čudna, kakor se je nekomu zdelo. Košana, Sežana, Bregana, Trojane, Poljane, so vse imena s tako podaljšano končnico; in ako hoče kdo čisto enako izpeljano imé, naj vzame Hribljane v hribih nad Cerknico, ali Sapljane na Istrianskim. Pa tudi imé reke, namreč Ljubljanica, najde več imen enake podobe; Hrastenica, Prešenica, Temenica, celò Breganica so tacega plemena. Kaj posebnega je to, da Gradašica, ktera se tudi z Ljubljanico steka, pa iz vse druge doline pride, se pri izviru Ljubljanica kliče; ta izvir pa ni na ljubeznivim kraji, tudi ne na odpertim mestu, kakor na lobi ali na čelu, ampak v neprijetni, tesni skaloviti grapi. Viditi je, da imena se v časih tudi po nenavadnih kopitih ravnajo, da jim jezikoslovec ne pride vselej lahko na konec. S tem pa nočem rêči, da bi bili taki jezikoslovski pomenki za prazno slamo; le to menim, da kdor je imé le nekoliko poverhi pogledal, pravde še ni dognal. Kar pa arkive tiče, je gotovo še kterih drugih treba odpreti; zdi se mi, da nekdanji Oglejski, Teržaški in Beneški arkivi še marsiktero drago drobtinico hranijo, zlasti ker je bila Krajna z Oglejem skorej v vedni zvezi; še italiansko imé Lubiana se mi za Ljubljano veliko pomenljivo zdí. P. H.

Slovanski popotnik.

* V Moskvi je umerl ruski spisatelj Vasil Aleksandrović Vontarski. Naj imenitniši njegovi spisi so „Velika dama“ roman, „Lekar“ drama, „Minister“ roman, in „Dve sestri“ novela.

* Ternski misli nov zvezek svojih pesem v ilirskem jeziku izdati.

* „Slovenska Bčela“ bo zgodovinski spis g. prof. Terstenjaka: „kdo so bili Ambidravi in kdo je sozidal starodavni mesti Virunum in Teurnia, Kelti ali Venedi?“ v posebnej dokladi že v listih od mesca marca prilagala.

* Slavni obrazar ali malar Adam, kteri je s svojimi glasovitimi podobami junaštva naše armade na Laškem in Ogerskem proslavljal, se je v Černogoro podal, da bi si tam po resnici načerte za svoje podobe narisal.

* Od presvitlega knezo-škofa g. Slomšeka se na Dunaji tiska: „Slovensko berilo za nedeljske šole“ in „malo berilo za slovensko-nemške šole.“

Novičar iz slovenskih krajev.

Nekaj iz spodnjega Štajera. V „Novícah“ sim bral, da so se ljudjé na več straněh z letošnoj zimoj hvalili; eni pa so pravili: da bode to zimo cent snega 5 forintov koštal, pa je ni taka, ker Eden le z vremenom ravná, ne pa vsi. Tudi naši zvoljeni možjé šolnega okraja na R... so si mislili: letos nam ni treba derv za šolo kupiti, in so le nekaj okoli sto polén k šoli zapeljali, in tiste še le komaj okoli novega leta, misleč: Bog ne daj, da bi ktera poléna za naprej ostala, bi se lehko preveč vsušila. — Na 16., 17. in 18. den pretečenega mesca pa je silo merzli veter s snegom vejal, tak, da se ti dnevi smejo za res med zimske šteti. Uče-

nik si ne vé pomagati, s snegom ne more kuriti, derv pa ni ne enega samega polenica pri hrami bilo, pošle k predstojnikama, naj bi se čez otroke usmilila, in kak naj hitrej za kurjavo poskerbela, pa vse je bilo zastonj; ni bilo drugači za pomaganje, kak šolare obojnega spola velke in male pol dobre ure v hosto poslati, kteri, kak se lehko razume, niso mogli dosti prinesti, in še tisto z britko volo. Takšen je duh, ne samo naših, temoč dosta drugih predstojnikov v našem kraji, kar se Bogu usmili. — To se reče: svoje otroke in učenike ljubiti, in za njih podučenje skerbeti. Bog daj skoro boljše. — Še nekaj posebnega: Na den sv. Frančiška Sal. tekočega leta ob štirih popoldne so ljudjé med Lotmerkom in Ormožem, kteri so zvunej hramov delali, v zraku en poseben šum čuli, med tem pa, kak da bi kanon počil, kterega glas je 10 minut skoz naprej donel, in od gromenja jako razločen bil. Kaj takega ni še nikoli pri nas čuti bilo.

Iz Krope. Žalostna in vesela novica! Pretekli četertik se podá ogljar A. po domače Aržet s svojim sinom M. v Ilovco po oglje. Med potjo je s snegom jako vetrilo. Proti verhu utrudeni mož tako oslabí, da obleží; sin nekoliko korakov pred njim, kmalo dospè do zamedene utice, kjer je bilo oglje hranjeno. On marljivo odmetuje sneg kake pol ure in pričakuje sledin trenutik starega očeta. Ko le ne pride, popustí skerbni sin pričeto delo in ide gledat, kje da je oče ostal. Kmalo dojde k njemu in ga najde v snegu na pol mertvega ležati, urno ga prime pod pajsiho, ga vleče v utico, v nji dobro zakuri in si močno prizadeva oterpnjene ude starčika ogreti. Alj vse zastonj! O polnoči mertvoudnega popustivši priteče v petik zarano v Kropo in žalostno novico kmalo po celem tergu razglasi. Hipoma, ko cerkovni služabnik tužno prigodbo zasliši, zaklenka s tistim zvonom, kteriga glas dušo unkraj sveta spremi. Na to pridejo 4 korenjaki, vzamejo mertvašnico (trugo) in jo nesejo v sprejetje mertvega trupla do podnožja goré. O, kaka groza jih kmalo obide, ko vidijo ogljarja A. proti njim jo mahati (bil se je počasi zbrihtal in se proti domu napotil) in kaka sramota na to, ko so morali prazno mertvašnico (trugo) v poprejšnjo izbico tirati. Sin je sedaj vesel, da bo zamogel v družbi svojega očeta po oglje hoditi. Fr. M.

Iz Ljubljane. Včeraj smo prejeli od vrednika „Novíc“ iz Dunaja sledeči dopis: „V pondelk opoldne so v zadevi grozovitega napada poklonili poslanci iz Krajnskega očetu cesarjevemu, svetlemu nadvojvodu Francu Karelnu zagotovilo serčnega milovanja in zveste vdanosti Njih veličanstvu presvitlemu cesarju. V imenu namestnikov Krajnske dežele in Ljubljanskega mesta je govoril gosp. baron Codelli in s serčno in krepko besedo razodel čutje Krajncov o omenjenem strašnem napadu, ter je svoj govor s tem sklenul: naj blagovoli svetli nadvojvoda vse to povedati Njih veličanstvu presvitlemu cesarju. Na to je svetli oče cesarja, kteri poslanstva iz vsih krajev cesarstva (po 10 do 12 na dan) sprejema, ker cesarju samemu zavolj ravno prestane bolezni to še ni mogoče, z ginjeno besedo odgovoril, da bo z velikim veseljem Njih veličanstvu sporočil, kar mu je Krajnska dežela z glavnem mestom vred po namestnikih svojih ravno vediti dala. „Krajnska dežela“ — je rekel na dalje — „je bila vseskozi z nepremakljivo zvestobo svojemu cesarju vdana, kteri bo današnje zagotovilo s toliko večim veseljem sprejel, ker je čez in čez prepričan, da pride iz serc zvestega ljudstva“. Še več smo se pogovarjali z ljudomilim gosp. nadvojvodom, ki nam je med drugem tudi sledeče veliko pomenljive besede rekel: „cesar me je zjutraj prašal: kteri poslanci pridejo danes? in ko mu rečem, da pridejo Krajnci, je odgovoril: „močno mi je žal, da verlih Krajncev ne morem osébno sprejeti“. Dalje nam je veselo novico povedal, da ni nobene nevarnosti več o bolezni cesarjevi. Veselega in ginjenega serca smo se poslovili od prijaznega visocega gospoda, ki je tudi Ljubljančane pohvalil, da so adjutanta cesarjevega gosp. grofa O'Donela za častnega mestjana izvolili. Po poklonu pri gosp. nadvojvodu Franc-Karlnu smo bili pri omenjenem gosp. adjutantu in tudi pri gosp. ministru dr. Bach-u, ki nas je prav prijazno sprejel.“ —

Novičar iz mnogih krajev.

Ozdravljenje presvitlega cesarja tako veselo napreduje, da naznanilo vračev o Njih stanju na dan le enkrat izhaja. — Za leto 1853 spade na Krajnsko deželo 1250 vojaških novincov ali rekrutov. — Minister úka je tudi učenikam ljudskih šol dovolil, da smejo slovesno obleko ali uniform nositi, le pri učenji in cerkvenih opravilih ne. -- Ker so med laškimi begúni na Sardinskem in Švajcarskem tudi bogati posestniki, kteri svoje dohodke v vedno podpihovanje Lahov porabijo, je cesar ukazal, da ima vse njih premoženje, kterega še v naših deželah imajo, pod sekvester priti. — Pri zadnji loterii v Padovi je nekemu goljufu spodletelo, sicer bi bil 45.000 dvajsetic dobil. Stavil je namreč le na eno številko, in sirotnega fantiča, kteri numare vleče, podkupil, da bi ponarejeno zaželjeno številko le na videz iz žepka vlekel. Pa loterijski uradniki so to goljufijo zapazili, ker se jim je čudno zdelo, da se na eno številko tolikanj stavi. — Število Austriancov, ki so na Švajcarskem, je okoli 9000. — Po časnikih se bere, da se bojo spomladi vikši europejski vladarji snidili, se posvetovat, kako bi Angleže primorali, ondotne laške in ogerske begúne izgnati. Naša vlada bode ojstro tirjala izgnanje Mazzinita in Košuta, ako se ji to ne dovoli, bo nek tudi Anglečanam prepovedano, v naše dežele priti. — Angleški časniki se za Turčijo močno pategujejo, in sodijo, da za njo še ni čas za umreti prišel, posebno zató ne, — ker se je te leta vpeljava žita iz černega morja na Angleško jako pomnožila. — Lord Russel, minister zvunanjih zadev v angleškem ministerstvu, je svojo službo lord Clarendonu oddal, pa bode vunder še dalje v ministerstvu ostal. — Iz Černogore se sliši, da so Černogorci (že pred prihodom ruskega polkovnika Kavalevskyga) 15. februarja Turke iz Leškega polja popolnoma pregnali. Pri tej bitvi je 53 Turkov mertvih ostalo. 18. februarja je Juri Petrović, stric Černogorskega kneza, na bregu Skadarskega jezera turško vojsko pod zapovednikom Selimbegom napadel. Dva turška topa in mnogo orožja je zaplenil, in Turke v Skadarsko jezero tiral, kjer so se tri ladje z ljudmi in strelilom potopile. Na polju je nek ostalo 230 mertvih in 300 ranjenih Turkov. Boljeviči so 24 glav odrezali, da si tudi je jim to Petrović ojstro zabranil. Turškem vojakam v Černogori se nek prav hudo godí, ker je njih večina iz Azije domá, ne morejo prenesti zime in vlažnosti Černogorskih planín. Njih hrana in obleka je slaba, in njih ležiša in šotore vedno hudo deževanje namakva, hude bolezni so se jih lotile, da jih vsaki dan veliko pocepa.

Naznanílo.

Po dovoljenji vis. c. k. ministerstva úka dam na znanje, da bom občno rastljinoznanstvo (botaniko), in posebno poznanje koristnih, škodljivih, kakor tudi strupenih zeliš prihodnjo sredo, to je, 9. dan tekočega mesca marca učiti začel. Tisti gospodje učenci in tudi drugi prijatli botanike, ki se hočejo tega koristnega uka vdeležiti, so povabljeni omenjeno sredo ob eni popoldne v učilnici 8. gimnazialniga razreda se oglasiti.

A. Fleišman.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*